

SPIJKER BEEELD

Tien jaar mode van de hand van DE GEZUSTERS SPIJKERS, dat vraagt om een tentoonstelling. Die is er nu: THE MIRROR HAS TWO FACES, een ode aan sterke vrouwen met een verhaal – en dus ook aan TRUUS EN RIET zelf. 'We houden elkaar scherp en alert, en op de toppen van ons kunnen.'

tekst Merel Bern _ fotografie Pablo Delfos

Tegenover mij aan tafel zit een verhaal. Een verhaal dat bestaat uit twee bijna identieke delen.

'De afgelopen jaren speelden we eigenlijk helemaal niet met het feit dat we een tweeling zijn,' zegt het eerste deel. Ze schudt haar lange blonde haar, kijkt opzij.

'We wilden onszelf gewoon niet op de voorgrond hebben,' zegt het tweede deel, naast haar. Ook zij schuift met haar hand een waterval aan blond haar uit haar gezicht. 'Maar ja. Wij zijn zelf dat verhaal. Dus het is eigenlijk heel dom als je...'

'Je laat gewoon een heel stuk liggen als je dat niet doet,' zegt het eerste deel. Dit is het verhaal van modeontwerpers Truus en Riet Spijkers, die al tien jaar lang middels hun collecties vertellen over

vrouwen – sterke vrouwen, eigenzinnige vrouwen, onafhankelijke, slimme, grappige vrouwen – maar die al die tijd niet doorhadden dat ze zelf een onderdeel waren van die geschiedenis. Verlegenheid, zeggen ze. En soms een beetje onwil. 'Ik heb nog weleens dagen dat ik denk: Nou, asjeblieft niet. Maar niet vaak meer,' zegt Riet. 'Mensen vinden het gewoon leuk. En waarom ook niet?' Tweelingen spreken nu eenmaal tot de verbeelding. Maar wie even verder kijkt – en dat doen we vandaag, in het kantoor van Begeer & Blaak in Amsterdam dat Spijkers en Spijkers

adviseert in pr- en marketingstrategieën – ziet dat er nog meer is dan alleen twee zussen die op elkaar lijken. Was hun verlegenheid voorheen de reden dat Truus en Riet op het eerste gezicht wat stil, stug en serieus overkwamen (eigenschappen die, terecht of onterecht, aan hun Oost-Nederlandse afkomst werden geweten), nu lijken ze die schuchterheid totaal van zich afgeschud te hebben.

Hier aan tafel zitten twee zussen die als vrouwen praten over feminisme en als meisjes giechelen om hun eigen droge woordgrapjes. Soms maken ze elkaars zinnen af. Soms beginnen ze allebei tegelijk te praten, gaan dan ieder een kant op, en eindigen even later met precies dezelfde zin. En soms barsten ze na een vraag uit in een kakofonie aan woorden en uitroepen, die in de holklinkende ruimte als een bal tegen de muren stuiteren om boven tafel uit elkaar te spatten in gegrinnik.

Ze zien er mooi uit, beiden in een zwart jasje. Riet draagt er een strakke bloes onder, een typisch Spijkers en Spijkersontwerp met schuine vlakken in sobere grijs tinten, terwijl Truus koos voor een bloezende top met iets wat in de verte aan een luipaardprint doet denken, maar het net niet is.

Voor zover dat in één middag kan worden vastgesteld is Truus de wat bedachtzame van de twee, steeds concreet en helder formulerend. Riet is expressiever, en behept met een bijna eindeloos positieve instelling. →

Van de hak op de tak springt ze, en ze zou er bijkans vandoor schieten als haar zus er niet af en toe de rem op zette en terugkeerde naar het onderwerp. 'Waar hadden we het ook alweer over? O ja!'

We hadden het over hen. Over hun bedrijf, over de kleding die ze ontwerpen – ultravrouwelijke kleding die zowel lieflijk als stoer is, speelt met geometrische vormen, en naast zwart en grijs tinten vaak verrast met eigenzinnige kleuren. Behalve het feit dat de zussen ruim een jaar geleden hun succesvolle tweede lijn lanceerden, SIS by Spijkers en Spijkers, is de belangrijkste aanleiding voor het gesprek een tentoonstelling in het Museum voor Moderne Kunst in Arnhem, woon- en werkplaats van de zussen, die begin mei opent: *The Mirror Has Two Faces*.

De tentoonstelling (waarvan de inrichting in handen is van Maarten Spruyt en Tsur Reshef, eerder verantwoordelijk voor de expositie over Marlies Dekkers in de Rotterdamse Kunsthal) voert de bezoeker langs de diverse collecties van Spijkers en Spijkers. Centraal staan hun inspiratiebronnen: de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw, toen er op artistiek en sociaal gebied zo ontzettend veel veranderde. En die eerdergenoemde sterke, eigenzinnige vrouwen, zowel echt als fictief. Dorothy Parker, Scarlett O'Hara, Dora Maar, Alice in Wonderland, Edie Sedgwick – allemaal spelen zij een rol in tien jaar Spijkers en Spijkers.

De vrouw van de astronaut

Hier begint het: in Hardenberg, Overijssel. Daar worden Truus en Riet in 1970 geboren, als tweede en derde dochter van een garagehouder en een huisvrouw die tegelijk de administratie van het bedrijf doet. Ze hebben een zus die drie jaar ouder is en wanneer ze tien jaar zijn krijgen ze er nog een zusje bij. 'Een traditioneel gezin,' zeggen ze zelf. Niet uitgesproken artistiek, hoewel hun vader vreselijk handig is.

Truus: 'Hij heeft geen artistieke achtergrond, maar wat hij wil maken – dat kan hij maken.'

Riet: 'Hij is een *problem solver*. Hij heeft

ons op de academie vaak geholpen. Je hoefde maar te roepen en hij kwam.' Bijzonder veel aandacht voor kleding was er thuis niet, al hadden de zusjes een tante, 'zo'n lekkere rommeltante', die voor haar huwelijk coupeuse was geweest. Zij naaide kleren voor haar dochters en ook voor Riet en Truus. Die keken eerst alleen maar toe, maar begonnen al snel hun eigen ontwerpen erdoorheen te drukken. Ook de naaimachine kende na een poosje geen geheimen meer.

Riet: 'Je wilt het zelf doen. En sneller ook.' Truus: 'Ik denk dat je een goed beeld krijgt van hoe dat moet: kleren maken, wanneer je altijd naar iemand zit te kijken die dat aan het doen is. We hebben veel van haar geleerd.'

Wat kleding betreft wisten de zusjes Spijkers al vroeg dus precies wat ze wilden. Ze vertellen er aanstekelijk over. Hilarisch wordt het wanneer Truus begint over 'die ene dag dat ik me gewoon echt ongelukkig voelde met wat ik aanhad'. De tweeling was een jaar of tien, hun grootouders waren 'zoveel' jaar getrouwd, en...

'Sst,' breekt Riet in, 'dat moet je niet zeggen, dat moet je niet zeggen, dat krijgen we terug...'

Truus (onverstoorbaar): 'Ik had een jurkje aan dat ik gewoon écht niet mooi vond. Ik vond het gewoon niet hip. Het was vast heel mooi gemaakt, en goed bedoeld ook...'

'Dat was inderdaad een no-go,' beaamt Riet. 'En ze hadden ook ons haar niet mooi geföhnd, we hadden echt zoiets van: we zien d'r niet uit.'

Eind jaren tachtig melden ze zich bij de modeafdeling van de Hogeschool voor

de Kunsten in Arnhem, tegenwoordig de ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten. Alleen Truus wordt aangenomen, de school heeft liever geen tweeling in dezelfde klas. Riet gaat naar de AKI in Enschede, waar ze in het basisjaar met allerlei technieken in aanraking komt, van modeltekenen tot beeldhouwen. De zussen zien elkaar in het weekend. Ze wisselen dan hun beider opdrachten uit. Twee jaar later komt Riet alsnog naar Arnhem, ze studeren af – en vanaf dat moment kent dit verhaal nauwelijks nog een punt, zo snel gaat het. Hun allereerste collectie, uitgebracht in 1996 voor het Festival des Jeunes

TRUUS IS DE WAT
BEDACHTZAME VAN
DE TWEE, STEEDS
CONCREET EN, HELDER
FORMULEREND.
RIET IS EXPRESSIEVER,
EN BEHEPT MET EEN
BIJNA EINDELOOS
POSITIEVE INSTELLING

Créateurs in het Franse Hyères, heette *Today I Wear A 3-Dimensional Composition*. Geïnspireerd door modernisten als Piet Mondriaan en Gerrit Rietveld lieten Spijkers en Spijkers hun modellen de catwalk opgaan in 'een soort driedimensionale schilderijtjes'. 'Het was heel conceptueel: het moest allemaal rechthoekig. De jurken waren een soort doosjes. Zelfs de mouwen waren vierkant. Dat werkte wel, maar erg draagzaam waren ze niet', zegt Truus. Terugkijkend op die tijd concludeert ze dat zij en Riet destijds de regels van de academie nog niet helemaal van zich af hadden geschud. En hoewel Riet →

beweert dat ze 'te eigenwijs' was om zich door de richtlijnen van de academie te laten leiden, kan ze zich nog goed herinneren dat ze als modestudenten 'vooral niet te veel naden mochten gebruiken'.

'Geen couponaden op gewone plekken in ieder geval', zegt Truus. 'Als je dat deed, kreeg je te horen: "Ja, maar daar zitten ze altijd al." Dat lijkt misschien rompslompachtig en niet-functioneel, maar die regel heeft tot gevolg gehad dat wij de coupe altijd wegwerken in een kleurvlak of een dessin. Het leidde dus uiteindelijk wel tot iets moois.'

Wat heet. Spijkers en Spijkers groeide de afgelopen tien jaar uit tot een label dat in het begin, ondanks (of misschien wel dankzij) de oer-Hollandse nuchterheid van Truus en Riet Spijkers, vooral succes had in het buitenland, maar inmiddels ook in eigen land grote bekendheid geniet. Zangeressen Wende Snijders en Ellen ten Damme dragen Spijkers en Spijkers. Femke Halsema. Mei Li Vos. De vrouw van schoenenontwerper Jan Jansen, de vrouw van ruimtevaarder Wubbo Ockels.

'Ach,' zucht Riet. 'Zulke leuke vrouwen allemaal. Zelfbewust, jeugdig, en met een soort *openmindedness* – of hoe noem je dat?'

Op de vraag of vrouwen van nu ook inspiratiebronnen kunnen zijn voor hun collecties, aarzelt de tweeling. Een zekere afstand tot hun muzen is wel prettig eigenlijk, zegt Truus. Het gaat uiteindelijk meer om het 'aura' van vrouwen die ze niet kennen en die twee keer per jaar (met SIS erbij zelfs vier keer) fungeren als een soort kapstok voor hun collecties.

Truus: 'Ontwerpen is niet alleen maar kleding maken. Het is veel meer.' Het is onderzoek doen, zegt ze, áchter de dingen kijken, associaties leggen. Daar zijn ze heel vrij in.

Authentiek en consistent

In de wereld van Spijkers en Spijkers kan bijvoorbeeld iemand als Edie Sedgwick, die muze van Andy Warhol in de tweede helft van de jaren zestig, zomaar

worden verbonden aan het kleurrijke, door veel mensen als kitsch beschouwde Memphis Design uit het begin van de jaren tachtig. In Sedgwick zagen de zusjes 'de verpersoonlijking' van het motto van de Memphis-vormgevers: '*Fun follows function*', in plaats van het veel strengere '*form follows function*' uit het begin van de twintigste eeuw. Hun onderzoek resulteerde in de S/S-collectie van 2008, met als hoogtepunt voor Truus en Riet zelf de eigenzinnige en kleurrijke Softsass Dress.

Evenzogoed kunnen de vergankelijke beelden die een caleidoscoop tevoorschijn tovert gekoppeld worden aan een liedje van Nick Cave, dat gaat over een man die zijn geliefde vermoordt om haar schoonheid voor altijd te kunnen bewaren (S/S 2011).

Truus: 'Er zijn zo veel sociale en culturele onderwerpen die ons bezighouden en die dan langzaam in ons hoofd gaan groeien wanneer we gaan verzamelen en schetsen. Je bent je continu bewust van je omgeving en je vraagt je steeds af: Waarom ben ik nú, hier, geïntrigeerd door iets?'

Riet: 'Wij vinden dat verhaal belangrijk. Maar de meeste modejournalisten nemen het niet mee in hun stukken. Dat geeft niet, ze mogen ook gewoon schrijven over de roklengte. Maar voor ons is dat proces belangrijk, het maakt onze collectie authentiek.'

Ontwerpen is immers ook: verhalen vertellen. Dat heeft een commerciële reden – bijna iedereen weet dat een product met een goed verhaal erachter beter verkoopt dan een product zonder geschiedenis, zonder 'ziel' – maar in het geval van Spijkers en Spijkers in elk geval ook een inhoudelijke. Authenticiteit – daar draait het dus om. Maar ook om 'consistentie'.

'Dat vonden we vanaf het begin belangrijk', zegt Riet. 'Dat er een lijn in onze collecties zat.'

Als je de zussen zo hoort praten, als kunstenaars die al tien jaar lang zorgvuldig bouwen aan een samenhangend oeuvre, dan is het des te opmerkelijker dat ze zichzelf al die tijd min of meer buiten beschouwing hebben gelaten. De tentoonstelling in hun eigen stad Arnhem, de plek waar het destijds allemaal begon, moet daar verandering in brengen. Natuurlijk – in de eerste plaats gaat die over hun werk en hun muzen. Maar óók over Truus en Riet zelf. 'Niet voor niets kozen we de titel *The Mirror Has Two Faces*, zegt Riet. 'Die slaat op de collecties, die altijd meerdere lagen in zich dragen, zichtbaar en onzichtbaar. En ook op ons, op het feit dat we een tweeling zijn. Dat zorgt er natuurlijk voor dat we bepaalde keuzes

'THE MIRROR HAS TWO
FACES SLAAT OP DE
COLLECTIES, DIE ALTJD
MEERDERE LAGEN
IN ZICH DRAGEN,
ZICHTBAAR EN
ONZICHTBAAR. EN
OOK OP ONS, OP
HET FEIT DAT WE EEN
TWEELING ZIJN'

maken, al kan ik daar niet precies mijn vinger op leggen.'

'Als wij niet met zijn tweeën waren, zou het veel moeilijker zijn. We houden elkaar de hele tijd scherp en alert, en op de toppen van ons kunnen.'

Truus knikt. Zo is het. En vanaf nu zijn ze bereid om dat aan iedereen te vertellen. Het lijkt erop dat Truus en Riet Spijkers eindelijk ook hun eigen verhaal tot onderdeel hebben gemaakt van hun werk. De komende tien jaar zullen we horen hoe het verder gaat. Die punt is nog lang niet in zicht. ←

The Mirror Has Two Faces – Reflections of 10 years Spijkers and Spijkers' loopt van 7 mei t/m 21 augustus 2011. Meer info: www.mmkarnhem.nl